

Europejski Zielony Ład w polityce spójności 2021-27 na przykładzie **FENG**

Rzeszów-Warszawa, 6 grudnia 2021 r.

Plan prezentacji

- Europejski Zielony Ład w FENG
- Obszary objęte wsparciem FENG
a cele środowiskowe z Taksonomii
- SOOŚ
- Zasada DNSH
- Wyłączenia z finansowania
- Zielone wskaźniki strategiczne

Wybrane wyzwania UE na rok 2030

EZŁ =>

- ✓ ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55 proc. i neutralność klimatyczna do 2050
- ✓ zero zanieczyszczeń
- ✓ przekierowanie przemysłu na GOZ
- ✓ zrównoważona i inteligentna mobilność
- ✓ strategia od „pola do stołu”
- ✓ czysta i przystępna cenowo energia

Zmiana dyrektywy ws. odpadów, dyrektywy ws. opakowań i odpadów opakowaniowych w 2018 =>

- ✓ wykorzystanie/odzysk/recykling odpadów komunalnych do 70%
- ✓ całkowity zakaz składowania odpadów do 2050 r.
- ✓ recykling 70% odpadów opakowaniowych

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 10 lutego 2021 r. w sprawie nowego planu działania dotyczącego GOZ (2020/2077(INI)) =>

- ✓ zasady GOZ powinny być głównym elementem każdej europejskiej i krajowej polityki przemysłowej oraz krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności państw członkowskich
- ✓ wyeliminowanie odpadów i zanieczyszczeń jest jedną z zasad GOZ

Odpowiedzi na wyzwania zawarte w polskich dokumentach strategicznych

SOR

- ❖ Kreowanie sektorowych ekosystemów technologiczno-przemysłowych o:
 - ✓ wysokiej intensywności technologicznej,
 - ✓ niskiej zasobochłonności,
 - ✓ przyjazności wobec środowiska
 - ✓ wzornictwie przemysłowym jako źródle wartości (design intensity);
- ❖ Inteligentna reindustrializacja prowadząca do nasycenia przemysłu jakościowymi usługami (b+r, wzornictwo, informatyka)

Strategia Produktywności

- ❖ budowa GOZ i stymulowanie gospodarki cyrkularnej-obieg surowca)
- ❖ EPR / rozszerzona odpowiedzialność producenta
- ❖ Ekoprojektowanie - ponowne użycie zasobów traktowanych jako odpad
- ❖ Przemysł 4.0 odpowiedzią na neutralność klimatyczną – nowe modele zarządzania energią i lepsze gospodarowanie zasobami (podnoszenie świadomości w firmach)
- ❖ upowszechnienie narzędzi pomiaru śladu środowiskowego

Mapa drogowa GOZ

- ❖ wspieranie transformacji w kierunku GOZ jest elementem tworzenia niskoemisyjnej, zasobooszczędnej, innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki
- ❖ zmiana modelu biznesowego, analiza na wszystkich etapach cyklu życia - od projektowania przez pozyskanie surowca, przetwórstwo, produkcję, konsumpcję po zbieranie i wykorzystanie odpadów
- ❖ metodyki obliczania śladu środowiskowego LCA
- ❖ zwiększenie poziomu wiedzy o zrównoważonej konsumpcji rola GIH

PEP 2030/PEP2040

- ❖ zmiany w zakresie modeli biznesowych i ram funkcjonowania przedsiębiorstw
- ❖ ukierunkowanie na wprowadzanie ekoinnowacji- poprawa efektywności wykorzystania zasobów w gospodarce
- ❖ niski poziom świadomości przedsiębiorców w zakresie korzyści środowiskowych i ekonomicznych z wdrażania ekoinnowacji,
- ❖ wzrost wykorzystania OZE

Główne obszary działalności przedsiębiorstw w których osiągnane będą efekty środowiskowe i klimatyczne dzięki FENG

Cele środowiskowe rozporządzenie ws. taksonomii

- ✓ łagodzenie zmian klimatu;
- ✓ adaptacja do zmian klimatu;
- ✓ zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich;
- ✓ przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- ✓ zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola;
- ✓ ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów

FENG

Interwencja z FENG skupi się na trzech obszarach:

- **zużycie energii/emisja CO₂ (efektywność energetyczna),**
- **gospodarka odpadami,**
- **zmniejszanie eksploatacji zasobów.**

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dla FENG

Nie zidentyfikowała żadnych istotnych/znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji FENG, w tym w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów.

Zaproponowano

~~weryfikowanie projektów pod kątem spełnienia zasady „nie czyn poważnej szkody” w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852;~~

Zg. z zaleceniami KE odstąpienie na rzecz oceny na poziomie typów działań

premiowanie projektów, wnoszących istotny wkład w real. celów środowiskowo klimatycznych w rozum. Rozporządzenia (UE) nr 2020/852 o taksonomii

premiowanie projektów, które zostaną przygotowane zgodnie z zasadą ekoprojektowania

weryfikowanie projektów pod kątem minimalizacji oddziaływań

Zasada DNSH (do no significant harm) w FENG

❖ Zlecono przeprowadzenie **oceny spełnienia zasady dla FENG**, opierając się na:

- Wytycznych technicznych dot. stosowania zasady „nie czyń poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności
- Oceny DNSH reform i inwestycji (wiązek projektów) przedstawionych w KPO: Analiza spełniania zasady DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy ATMOTERM S.A. 2021
- Noty KE: Commission explanatory note Applicationa of the „do not significant harm” principle under Cohesion Policy European Regional Development Fund European Social Fund Plus Cohesion Fund Just Transition Fund C(2021) 1054 final

- ❖ Ocena DNSH w FENG na poziomie typów działań: w priorytetach 2-4 są to działania np. instrumenty kapitałowe, kredyt ekologiczny, fundusz gwarancyjny, w priorytecie 1 są to poszczególne moduły.
- ❖ Projekt, który wpisuje się w typy działań, dla których ocena DNSH jest spełniona - spełnia zasadę DNSH.
- ❖ W Ocenie wskażemy środki zaradcze jeśli, któreś z typów działań nie spełnia zasady DNSH.
- ❖ Brak możliwości dofinansowania dla projektów, które szkodzą środowisku.

Zasada DNSH (do no significant harm)

- ❖ Zasada DNSH oznacza „nie wyrządzają znaczącej szkody dla środowiska”
- ❖ W związku z wymogami nałożonymi w Europejskim Zielonym Ładzie konieczne jest takie zaprogramowanie instrumentów wsparcia, żeby inwestycje nie szkodziły środowisku.
- ❖ Wszystkie instrumenty finansowane z funduszy UE muszą być zgodne z zasadą DNSH, która ujęta jest w:
 - Rozporządzeniu 2020/852 (art. 17),
 - Rozporządzeniu CPR (motyw 10, art. 9 ust. 4),
 - Rozporządzeniu EFRR (motyw 6).

Cele środowiskowe z Rozporządzenia 2020/852

Zasada DNSH opiera się na sześciu celach środowiskowych istotnych z punktu widzenia Wspólnoty określonych w Rozporządzeniu 2020/852 o taksonomii.

Są to:

- ❖ łagodzenie zmian klimatu;
- ❖ adaptacja do zmian klimatu;
- ❖ zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich;
- ❖ gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling;
- ❖ zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola;
- ❖ ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

Badanie zasady DNSH

1. Screening – czy type of action ma wpływ na 6 celów środowiskowych z Taksonomii?

NIE

TAK

Uzasadnienie dlaczego cel środowiskowy nie wymaga merytorycznej oceny zgodności z zasadą DNSH

2. Ocena merytoryczna dla każdego z 6 celów środowiskowych

Merytoryczna ocena zgodności danego typu działania z zasadą DNSH w odniesieniu do tych 6. celów środowiskowych, które jej wymagają – TAK w 1. etapie

Możliwa realizacji pod warunkiem zastosowania działań zaradczych

Wskazanie działań zaradczych:

1. Zapobiegawcze
2. Mitygujące wpływ

Wykluczenie z możliwości finansowania danego typu działania

Zasada DNSH w FENG

- ❖ Ocena spełnienia zasady DNSH w FENG, będzie bazowała na Wytycznych technicznych dot. stosowania zasady „nie czynić poważnych szkód” dla KPO
- ❖ Ocena będzie dwuetapowa: 1. etap – screening, 2. etap – właściwa ocena merytoryczna

Etap 1. Cele środowiskowe, które wiążą się z koniecznością poddania danego typu działań merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą DNSH

Cele środowiskowe	Tak	Nie	Uzasadnienie*
Łagodzenie zmian klimatu			
Adaptacja do zmian klimatu			
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich			
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling			
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola			
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów			

- ❖ * krótkie uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”, dlaczego cel środowiskowy nie wymaga merytorycznej oceny zgodności z zasadą DNSH.

Zasada DNSH w FENG

Etap 2. Merytoryczna ocena zgodności danego typu działania z zasadą DNSH w odniesieniu do tych celów środowiskowych, które jej wymagają¹ (dla których w etapie 1 wskazano „tak”).

Pytania	Pytania	Tak	Nie	Uzasadnienie
Łagodzenie zmian klimatu	Czy oczekuje się, że typ działania doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?			
Adaptacja do zmian klimatu	Czy oczekuje się, że typ działania przyczyni się do zwiększenia niekorzystnego wpływu na obecny klimat i przewidywany przyszły klimat, na sam typ działania lub na ludność bądź na przyrodę lub aktywa?			
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Czy przewiduje się, że typ działania będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub, dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?			
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Czy oczekuje się, że typ działania: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego ² na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków ³ lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?			

Zasada DNSH w FENG

Pytania	Pytania	Tak	Nie	Uzasadnienie
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Czy oczekuje się, że typ działania doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń ⁴ do powietrza, wody lub gleby?			
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Czy przewiduje się, że typ działania : (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu ⁵ i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?			

- ❖ *1] W części II pojawiają się tylko te pozycje, w przypadku których w części 1 uznano za konieczne poddanie danego typu działania merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą DNSH (zaznaczono TAK)*
- ❖ *[2] Zasoby naturalne obejmują energię, materiały, metale, wodę, biomasę, powietrze i glebę*
- ❖ *[3] Nieefektywność można na przykład ograniczyć do minimum poprzez zwiększenie trwałości, możliwości naprawy, możliwości rozbudowy i możliwości ponownego zastosowania produktów lub poprzez znaczne ograniczenie zasobów za sprawą projektu i wyboru materiałów, ułatwienie nowego zastosowania, demontażu i dekonstrukcji, w szczególności celem zmniejszenia wykorzystania materiałów budowlanych i promowania ich ponownego użycia. Oprócz tego przejście na modele biznesowe oparte na zasadzie „produkt jako usługa” oraz łańcuchy wartości o obiegu zamkniętym w celu utrzymania najwyższego poziomu użyteczności i wartości produktów, komponentów i materiałów przez jak najdłuższy czas. Obejmuje to również znaczne ograniczenie zawartości substancji niebezpiecznych w materiałach i produktach, w tym poprzez zastąpienie ich bezpieczniejszymi substancjami alternatywnymi. Ponadto obejmuje to znaczne ograniczenie odpadów żywnościowych na etapie produkcji, przetwarzania, wytwarzania lub dystrybucji żywności*
- ❖ *[4] Zanieczyszczenie oznacza substancję, wibrację, ciepło, hałas, światło lub inny czynnik zanieczyszczający występujący w powietrzu, wodzie lub glebie, który może być szkodliwy dla zdrowia ludzi lub dla środowiska.*
- ❖ *[5] Zgodnie z art. 2 pkt 16 rozporządzenia w sprawie systematyki „dobry stan» oznacza, w odniesieniu do ekosystemu, że ekosystem jest w dobrym stanie fizycznym, chemicznym i biologicznym lub ma dobrą jakość fizyczną, chemiczną i biologiczną oraz ma zdolność do samoodtwarzania lub samoodnowy oraz w którym skład gatunkowy, struktura ekosystemu i funkcje ekologiczne są niezakłócone”.*

Zasada DNSH w FENG

- ❖ Ocena DNSH zostanie dokonana na podstawie typów działań określonych w FNEG w pkt 2.1.1.1.1. „Interwencje w ramach Funduszy” dla każdego celu szczegółowego i priorytetu.
- ❖ Po przeprowadzeniu oceny DNSH pod każdym celem szczegółowym w każdym priorytecie w FENG zostanie zamieszczone jedno z poniższych zdań:

Rodzaje działań zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH, ponieważ:

- *nie oczekuje się, że będą miały jakikolwiek znaczący negatywny wpływ na środowisko ze względu na ich naturę, lub*
- *zostały ocenione jako zgodne w ramach RRF lub*
- *zostały ocenione jako zgodne zgodnie z wytycznymi technicznymi RRF DNSH lub*
- *zostały ocenione jako zgodne zgodnie z metodologią państwa członkowskiego.*

Zasada DNSH w FENG a środki zaradcze

- ❖ Jeżeli projekt realizowany w FENG wpisuje się w typy działań, dla których została przeprowadzona ocena DNSH to projekt można uznać za zgodny z zasadą DNSH, o ile w kryteriach wyboru projektów zostanie zweryfikowane, że wpisuje się on w dany typ działania;
- ❖ Środki zaradcze powinny być sformułowane na poziomie typów działań skoro dla typów działań przygotowywana jest ocena DNSH;
- ❖ W przypadku braku możliwości jednoznacznego określenia, że dany typ działania spełnia zasadę DNSH, wskażemy dla tego działania środki zaradcze.

Przykłady działań zaradczych:

- Wskazanie w projekcie sposobu utylizacji sprzętu, który zostanie zastąpiony sprzętem zakupionym w ramach projektu,
- Obliczenie śladu środowiskowego dla projektu / produktów projektu

Czego nie finansujemy w FENG

KPO – KE określiła jakie obszary/branże nie mogą być finansowane

Wyłączenie KIS

- Paliwa kopalne – wydobywanie + przetwórstwo + technologie towarzyszące
- Inne obszary?

Tworzenie nowych innowacyjnych zielonych rozwiązań

Zakup obecnych na rynku rozwiązań zielonych i wdrożenie w przedsiębiorstwie

Negocjacje z KE

Red lines dla wszystkich programów Polityki Spójności

Wpływ interwencji FENG

Dane wyjściowe

Cel na rok 2030

**Indeks
eko-innowacyjności
Polski**

w 2021 wg. Eurostat
PL należy do grup
**Countries catching
up with Eco-I**

dołączenie do grupy
Average Eco-I performers

**Wskaźnik
powtórniego
wykorzystania
materiałów**

2019 wg. Eurostat
wartość wskaźnika
w PL 10,3 %

podwojenie wartości wskaźnika
20,6%

**Wzrost świadomości/
podniesienie
kompetencji z zakresie
środowiskowym –
lb. przedsiębiorstw**

0 – takie działania nie były
dotychczas prowadzone

8 tys. przedsiębiorstw

Dziękuję za uwagę

anna.swiebocka@mfipr.gov.pl

www.mfipr.gov.pl

